

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaltiokunta / U 2 /2020 vp

MmV@eduskunta.fi

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTOSTA

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto perusteilla olevasta oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (myöhemmin JTF-rahasto).

Tausta

Euroopan unionin rahoituskehityksessä vuosille 2021–2027 ehdotetaan, että 25 % varoista suunnataan ilmastotoimiin. EU:n tavoitteena on olla vuonna 2050 ilmastoneutraali, minkä vuoksi uudelle ohjelmakaudelle esitetään muun muassa uuden, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamista. Rahaston avulla voidaan räätälöidä tukea alueille ja toiminta-aloille, joihin hiilineutraaliuteen siirtymä eniten vaikuttaa.

Suomi on suurin turpeen kuluttaja Euroopassa. Energialähteenä käytetyn turpeen tuotannon työllisyysvaikutus on noin 2 300 htv. Turpeen tuotannon ja käytön vaiheittaisella vähentämisellä voitaisiin edistää Suomen hiilineutraaliuden tavoitetta vuoteen 2035 mennessä.

Keski-Suomen liitto on sitoutunut edistämään EU:n ja Suomen ilmastotavoitteita. Aluekehittämistyötämme ohjaavat ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyysperiaatteet.

Lineaaritaloudesta kiertotalouteen

JTF-rahasto tukee paikallisen talouden monipuolistamista ja lieventää hiilineutraaliuden kielteisiä vaikutuksia eri toimialojen työllisyyteen. Keski-Suomen liiton näkökulmasta rahasto voi olla yksi instrumentti, joka auttaa talouden siirtymistä lineaaritaloudesta kohti kiertotaloutta. Edellytyksenä on määrätietoinen ja pitkäjänteinen tutkimus- ja innovointitoiminta, yritysten kehittämis- ja teknologiainvestoinnit sekä yrittäjien ja työnteekijöiden uudelleen kouluttautuminen.

Hiilineutraaliuteen ja kiertotalouteen siirtyminen tarkoittaa Suomessa lukuisia muitakin toimenpiteitä kuin turvetuotannosta luopumista. Keski-Suomen liitto ehdottaa, että kansallisessa suunnittelussa huomioidaan myös teollisuuden ja liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vaikutukset sekä uusien ratkaisujen myötä avautuvat liiketoimintamahdollisuudet.

Rahaston toimenpiteet Suomen tarpeiden mukaisesti maakuntatasolle

Euroopan komissio ehdottaa maaraportissaan JTF-rahaston toimenpiteiden kohdentamista vain Itä- ja Pohjois-Suomeen. Ehdotus perustuu suuraluetason tarkasteluun eikä tunnista maakuntakohtaisia eroja.

24.3.2020

Keski-Suomen liitto esittää, että JTF-rahasto kohdennetaan Suomessa kansallisin päätösin maakuntatasolle todellisten olosuhteiden mukaisesti. Suomen turvetuotannon merkittävimmät työllisyysvaikutukset ovat Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa ja Satakunnassa.

Työllisyyden ohella vaikutusten merkittävyttä kuvaa turpeen käyttö kaukolämmön tuotannossa. Turpeen osuus on suurin Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa, Keski-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla. Näissä maakunnissa turpeen energiakäytön vähentäminen edellyttää suuria investointeja lämmön- tuotantoon, korvaavien polttoaineiden saatavuuteen sekä huoltovarmuuteen.

Varojen ja toimenpiteiden suuntaaminen niihin maakuntiin, joissa turvetuotannon merkitys on suurin, on paras tae saavuttaa korkealle asetetut tavoitteet. Keski-Suomessa kehittämistyötä edistää ja nopeuttaa biotalouden ekosysteemi. Erityisenä vahvuutena pidämme VTT:n, Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun, Metsä Groupin, Vapo Oyj:n ja monien muiden yritysten biotalouden vilkasta TKI-toimintaa.

JTF-rahasto tiiviiksi osaksi Suomen rakennerahasto-ohjelmaa

Euroopan komissio edellyttää jäsenmaan sitovan 1,5 – 3-kertaisesti EAKR- ja ESR-varoja JTF-varojen rinnalle. Uuden rahaston sisällyttäminen koko Suomen kattavaan rakennerahasto-ohjelmaan on erittäin perusteltu ja se sujuvoittaa Euroopan komission vaatimusten täyttämistä. Koska Suomen rakennerahasto-ohjelma sisältää merkittävän painotuksen hiilineutraaliuteen jo lähtökohtaisesti, Keski-Suomen liiton mielestä 1,5-kertainen vastinrahoitus on riittävä.

Kansallisessa valmistelussa on varmistettava, että erityisesti ESR-rahoituksen ehtoja kevennetään rahastojen välisen sujuvan yhteistyön mahdollistamiseksi. Jos ESR-rahoituksen hallinnointivaatimuksia ei kyetä purkamaan, myöskään JTF-rahaston tavoitteet eivät voi täytyä.

JTF-rahaston kansallinen hallinnointivastuu sopii työ- ja elinkeinoministeriölle osaksi koko rakennerahasto-ohjelman vastuuta. Alueellisen suunnittelun ja toimenpiteiden toteutuksen on oltava maakuntatasolla.

Keski-Suomen liitto

Pekka Hokkanen
vs. maakuntajohtaja

Lähteet Tilastokeskus, toimialoittainen yritystietopalvelu
Bioenergia ry:n ja Koneyrittäjät ry:n aineistot
[Jyväskylän yliopiston selvitys turvetuotannon aluetaloudellisesta merkityksestä](#), 2018